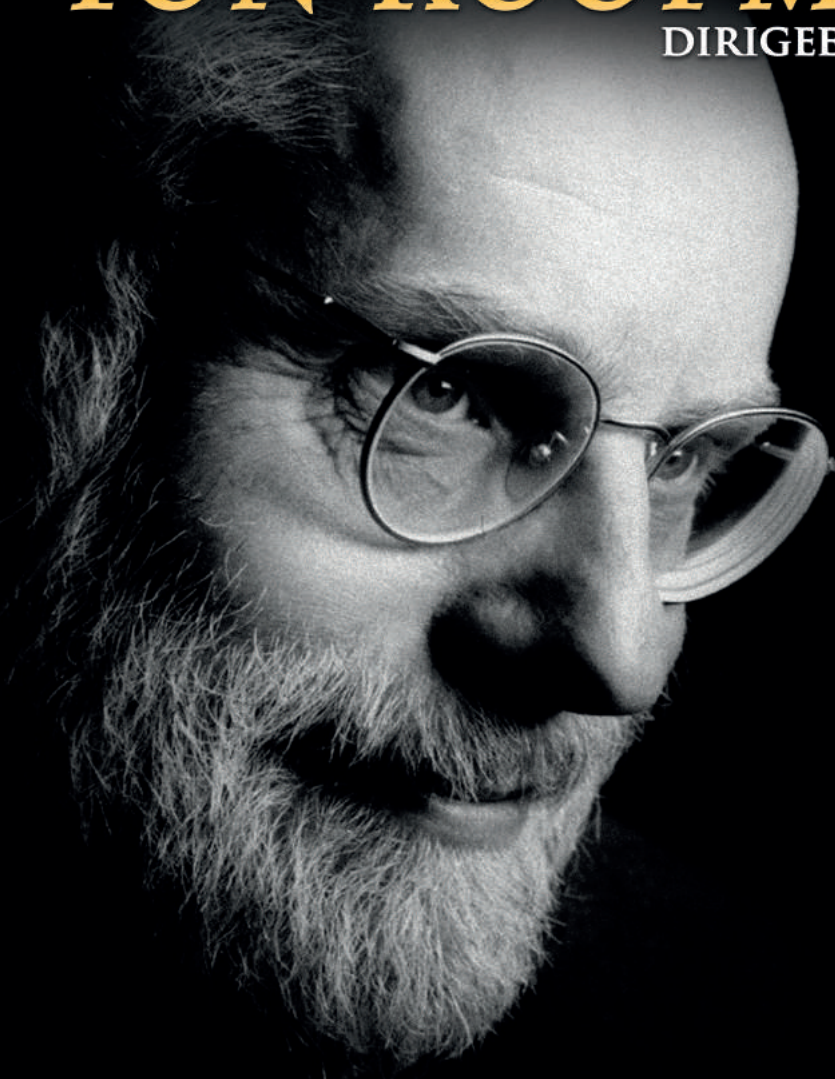

TON KOOPMAN

DIRIGEERT BACH

LUTHERS BACH ENSEMBLE

ripiënisten, solisten & barokorkest o.l.v. Ton Koopman

Sara Jäggi (sopraan) | David van Laar (altus) | Raphael Höhn (tenor) | Drew Santini (bas)

ZWOLLE

VR 26 jan 20:00

Academiehuis Grote kerk

GRONINGEN

ZA 27 jan 20:15

Oosterpoort

Mede mogelijk gemaakt door:

 kunstraad groningen

**het
cultuurfonds**

LDF Luthers Diaconessenhuis fonds

Gemeente
Groningen

Büchli Fest-Meijer
CONCERTEN

Meindersma
Sybenga
Stichting

31 **BERINGER
HAZEWINKEL**

FB Oranjewoud
Tsjoch op

 Emmaplein
Foundation

In samenwerking met:

 Academiehuis
Grote Kerk Zwolle

SPOT
GRONINGEN

Programma

Ton Koopman dirigeert!

26 januari 20:00 Academiehuis Grote kerk, Zwolle

27 januari 20:15 Oosterpoort, Groningen

Ton Koopman viert zijn aankomende verjaardag met het Luthers Bach Ensemble

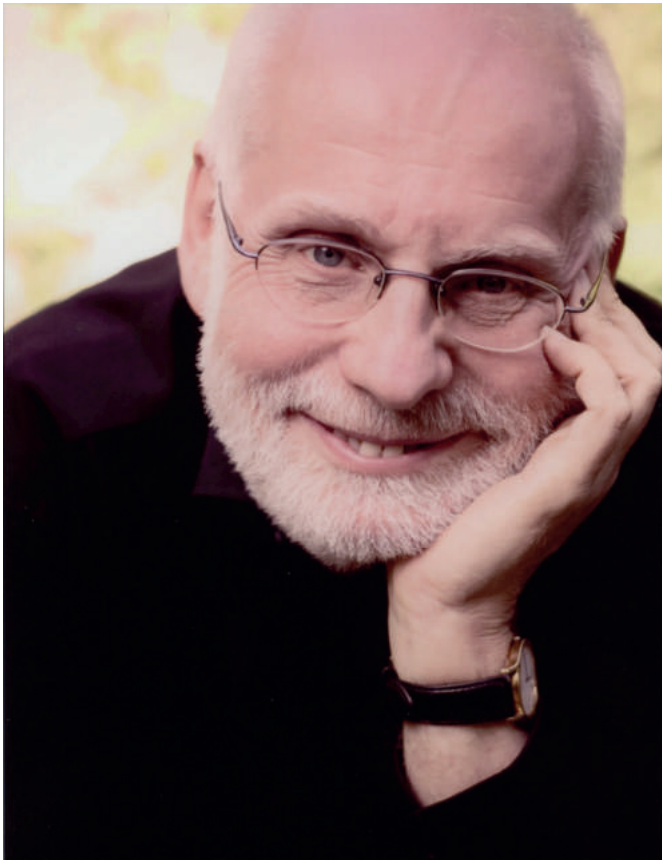
J.S. Bach – Overture nr. 1 in C (BWV 1066)

(Overture - Courante - Gavotte I & II - Forlane - Menuett I & II - Bourrée I & II - Passepied I & II)

J.S. Bach – Lutherse Mis in G (BWV236)

PAUZE

J.S. Bach – Auf, schmetternde Töne der muntern Trompeten (BWV 207a)

Voorwoord

We zaten allemaal muisstil in het donker te wachten in een zaal van het Orgelmuseum in Elburg. Zijn kinderen, hun aanhang en zijn allerbeste vrienden - misschien zo'n 25 mensen - waren in het diepste geheim uit alle hoeken van het land die avond naar het museum gekomen. Op de achterste rij was ik geruisloos aangeschoven, destijds net betrokken bij het museum. Dit wilde ik meemaken, een unieke gebeurtenis zou het worden.

Op de gang hoorden we een gezellig keuvelende Ton Koopman en zijn vrouw Tini Mathot steeds dichterbij komen. Met een smoes was hij naar de locatie gelokt: 'We hebben nog wat mooie orgelliteratuur voor je, kun je gauw eens langskomen?' Tini zat in het complot – want zie Ton maar eens te strikken voor zoiets, met zo'n overvolle agenda. Deze avond móést hij vrijhouden.

Toen zwaaide de deur van de zaal open, het licht werd aangeknipt. Alle aanwezigen begonnen te zingen: 'Happy birthday to you'. Ton straalde, te midden van zijn geliefden. Het was een surpriseparty voor zijn 70e verjaardag.

Na wat mooie woorden kreeg hij een liber amicorum overhandigd, een vriendenboek. Want waar kon je Ton beter een plezier mee doen, dan met een boek? Spontaan kroop hij achter een van de kabinetorgels in de zaal en gaf een kort concertje weg. Wat een mooie herinnering voor hem - maar ook voor iedereen die erbij was. Ik weet het nog als de dag van gisteren.

Fast forward naar 2024. Ton Koopman wordt dit jaar 80 jaar. Een ongelooflijk welbesteed leven ligt achter hem, maar op zijn lauweren rusten doet hij niet. Wie de documentaire op Omroep Max heeft gezien enkele weken geleden, weet dat hij nog steeds de hele wereld over reist, in een moordend tempo, waarvan de gemiddelde mens al bij de gedachte moe zou worden.

Vanavond ziet u hem staan voor het Luthers Bach Ensemble, dat hij al drie keer eerder mocht dirigeren. Bach op de lessenaar - vanzelfsprekend bijna. U en ik zijn erbij, en weten dat we iets unieks mee gaan maken. Niet fluisterend in het donker, maar in het volle licht. Laten we er een mooie herinnering van maken.

Wilma Seijbel
Fondsenwerver Luthers Bach Ensemble

Verjaardagscantate

Auf, schmetternde Töne der muntern Trompeten BWV 207a

Met deze feestelijke muziek vierde Leipzig in 1735 de naamdag van Friedrich August II, keurvorst van Saksen. Zijn hof zat in Dresden, maar belangrijke feesten werden – als een soort Koningsdag – in Leipzig meegevierd met ‘extra-ordinaire’ concerten.

Het libretto van *Auf, schmetternde Töne* is een typisch achttiende-eeuws, en voor moderne oren enigszins geëxalteerd lofdicht op de deugden van de vorst en de daaruit volgende voorspoed van zijn onderdanen. Meteen in de eerste regel verschijnen de onontbeerlijke trompetten en de pauken, die Bach natuurlijk ook in zijn muziek een belangrijke rol gaf. August wordt hier vooral in zijn hoedanigheid van Keurvorst van Saksen geëerd – ook al komt zijn Poolse koninkrijk even langs in het laatste recitatief. De rivieren Pleisse en Elbe worden aangehaald als vertegenwoordigers van zijn rijk. Verder barst de tekst van de gebruikelijke verwijzingen naar de antieke oudheid.

Hoewel prima passend bij de tekst, was de muziek van deze cantate, met uitzondering van de recitatieven, niet nieuw. Bach schreef het grootste deel tien jaar eerder voor de inhuldiging van een universiteitsprofessor. En een deel was zelfs nog ouder, de enigszins ingevoerde luisteraar zal in het openingskoor snel het Eerste ‘Brandenburgse’ concert herkennen. De manier waarop Bach van een van zijn mooiste en beroemdste orkestwerken blijkbaar moeiteloos een volmaakte vocale compositie maakt, toont aan dat niet alleen wereldlijk/geestelijk maar ook instrumentaal/vocaal bij Bach een fictieve tegenstelling is.

Wereldlijke cantate

Eigenlijk is zowel de term ‘wereldlijk’ als ‘cantate’ maar beperkt van toepassing op de wereld van Bach. Om te beginnen heeft Bach zelf het woord cantate zelden gebruikt. Die term werd pas later gangbaar, toen men van Bachs werk een groots en helder georganiseerd ‘oeuvre’ wilde maken. En dat ‘wereldlijk’ was in Bachs tijd vooral een kwestie van aanleiding en tekst, want in muzikale zin is er nauwelijks een onderscheid te maken met zijn liturgische muziek. Ook daarin kwamen pauken en trompetten voor, of kon er zomaar een deel uit een ‘Brandenburgs’ concert opduiken.

De wereldlijke cantates werden altijd gecomponeerd naar aanleiding van een belangrijke gebeurtenis. Ofwel in het leven van een notabele uit de stad, ofwel van een lid van het hof in Dresden: naamdag, verjaardag, huwelijk, inhuldiging of overlijden. Er zijn zo’n 15 wereldlijke cantates bewaard gebleven, maar we weten, onder andere door bewaard gebleven tekstboekjes, dat er meer geweest moeten zijn. Net als in zijn geestelijke cantates, gebruikte Bach ook in zijn wereldlijke cantates vaak muziek opnieuw, waarbij hij de noten van een andere tekst voorzag. Ook voorzag hij soms geestelijke cantates van een wereldlijke tekst en omgekeerd.

De Lutherse missen

In de jaren 1738/39 schrijft Bach een viertal composities op de Griekse c.q. Latijnse teksten van Kyrie en Gloria van de mis. Ze worden wel aangeduid als 'Lutherse missen', maar specifiek luthers zijn ze niet: ze zouden in principe ook in de katholieke eredienst gebruikt kunnen worden. Ook worden ze wel 'korte missen' of 'missae breves' genoemd, maar ook dat is misleidend: een missa brevis is een korte, compacte versie van de complete mistekst, dus inclusief Credo, Sanctus etc. Bach zelf noemt zijn composities Missa, de destijds gangbare benaming voor een zetting van Kyrie en Gloria, ter onderscheiding van een 'missa tota', die alle misdelen omvat. Het is nog altijd niet duidelijk wat Bach heeft bewogen deze 'missen' te componeren of liever: te assembleren, want de muziek ontleende hij aan cantates. Met zijn regelmatige cantateproductie was hij al twaalf jaar eerder gestopt, in het begin van de jaren dertig voltooide hij de reeks oratoria voor grote feesten en sleep hij nog wat aan zijn passies, maar zijn compositorische interesse voor kerkmuziek leek wel verdwenen.

Waren ze bedoeld voor het katholieke hof in Dresden? Dat is zeer onwaarschijnlijk: de vier lutherse missen zijn totaal anders gestructureerd dan de Kyrie-Gloriamis die Bach in 1733 aanbood aan de nieuwe, katholieke koning/keurvorst te Dresden (vlussend op de titel 'Hofcompositeur') en die later het begin van zijn *Hohe Messe* zou gaan vormen. Bachs Dresden-mis beantwoordt tot in detail aan de kerkmuzikale regels in het katholieke Dresden, waarvan Bach dus goed op de hoogte bleek.

Was het een opdracht voor een ander katholiek hof, bijvoorbeeld dat van de Boheemse Graaf Sporck, met wie Bach bewezen hartelijke contacten onderhield? Zou kunnen: ook van zijn Dresden-mis offereerde hij slechts de partijen maar behield hij zelf de partituur. Maar er is geen spoor van bewijs en graaf Sporck overleed op 30 maart 1738.-

Maar waarom zou hij ze eigenlijk niet hebben geschreven voor eigen gebruik in Leipzig? Niet voor de hand liggend, want de enige partij die wijst op een Leipziger uitvoering dateert pas van tien jaar later. Maar het zou kunnen. Immers, Luther hervormde aanvankelijk slechts de orde van de mis onder handhaving van het Latijn (Formula Missae, 1523) en hij bepleitte pas in tweede instantie (Deutsche Messe, 1526) eredienst in de volkstaal. Daartoe vertaalde hij de Bijbel in het Duits, componeerde liederen die de gemeente kon meezingen (koralen) en voorzag hij de misstructuur (die hij handhaafde) van Duitse equivalenten.

KYRIE	<i>Kyrie, Gott Vater in Ewigkeit</i>
GLORIA	<i>Allein Gott in der Höh sei Ehr</i>
CREDO	<i>Wir glauben all an einen Gott</i>
SANCTUS	<i>Jesaja, dem Propheten das geschah</i>
AGNUS DEI	<i>Christe du Lamm Gottes</i>

Parodieën

Bach baseerde zijn missen dus op bestaande composities, die hij van een nieuwe tekst voorzag; het zijn derhalve allemaal (op één na) zogeheten parodieën. Dat heeft de status van de vier missen vooral in de tweede helft van de negentiende eeuw, die zo hechtte aan originaliteit en de integriteit van een kunstwerk, geen goed gedaan: 'prachtvoll entfaltete Blumen von ihren Stengeln geschnitten und zum verwelklichen Strauss gebunden' (Spitta), 'Barbarische Parodien' (Schweitzer). Daar denken wij nu wat anders over. In de karikatuur van het parodiëren geeft een gemakzuchtige componist zijn tekstdichter opdracht een nieuwe tekst te vervaardigen die metrisch, qua affect en versstructuur identiek is aan een oude, en laat hij vervolgens één van zijn studenten/kopiisten in alle partijen de nieuwe tekst onder de bestaande muziek schrijven. Klaar is Kees.

Zulke goedkope ('dichterlijke') parodieën kennen we van Bach nauwelijks; hij besteedde altijd de uiterste zorg aan de nieuwe tekstplaatsing en de relatie met de bijbehorende muziek, en al helemaal in het geval dat - zoals hier - de nieuwe tekst een bestaande, niet-metrische Latijnse prozatekst is. Men is het er wel over eens dat Bach sneller klaar was geweest wanneer hij nieuwe stukken had gecomponeerd; er was hem blijkbaar veel aan gelegen zijn oude composities een nieuw leven te geven. Wie Bachs missen afkeurt omdat ze louter parodieën bevatten, moet ook zijn *Weihnachts-Oratorium* en *Hohe Messe* afwijzen.

Zoals onderstaand overzicht laat zien bestaan alle vier de missen uit zes delen: drie koren voor het Kyrie en de hoekdelen van het Gloria, en drie achtereenvolgende aria's voor de overige Gloria-gedeelten, waarbij de verdeling van de tekst over deze drie stukken enigszins varieert.

	BWVnr / toonsoort	233 in F	bron	234 in A	bron	235 in g	bron	236 in G	bron
G L O R I A	Deel 1. koor	Kyrie	233a	Kyrie	2	Kyrie	102/1	Kyrie	179/1
	Deel 2. koor	Gloria	?	Gloria	67/6	Gloria	72/1	Gloria	79/1
	Deel 3. aria	Domine Deus	?	Domine Deus	?	Gratias	187/4	Gratias	138/5
	Deel 4. aria	Qui tollis	102/3	Qui tollis	179/5	Domine Fili	187/3	Domine Deus	79/5
	Deel 5. aria	Quoniam	102/5	Quoniam	79/2	Qui tollis	187/5	Quoniam	179/3
	Deel 6. koor	cum Sancto Sp.	40/1	cum Sancto Sp.	136/1	cum Sancto Sp.	187/1	cum Sancto Sp.	17/1
	instrumentatie	2 hobo's, hoorns en fagotten		2 traverso's		2 hobo's		2 hobo's	

Van vier van de 24 stukken weten we de herkomst niet; waarschijnlijk komen ze uit een verloren gegane cantate. Eén deel, het openingskoor van BWV 233 (F-groot), heeft Bach oorspronkelijk in Weimar, tussen 1708 en 1714 op de Kyrietekst gecomponeerd; van de overige negentien stukken ontleent Bach er dertien aan slechts vier cantates, die hij daarmee volledig heeft geparodieerd, voor zover bruikbaar, want uiteraard komen uit cantates slechts koren en aria's, geen recitatieven en koralen in aanmerking voor parodiëring in missen.

Dat Bach voor zijn missen vier cantates integraal hergebruikt, toont dat aan zijn viertal missen een samenhangend plan ten grondslag lag. Omdat het aandeel koren in cantates kleiner is dan in de missen moet Bach vooral voor enkele koren een beroep doen op diverse andere cantates.

Teksten & vertalingen

J.S. Bach – Lutherse mis in G (BWV 236)

1. Koor

Kyrie eleison,
Christe eleison,
Kyrie eleison.

Heer ontferm u,
Christus ontferm u,
Heer ontferm u.

2. Koor

Gloria in excelsis Deo,
et in terra pax
hominibus bonae voluntatis.
Laudamus te, benedicimus te,
adoramus te, glorificamus te.

Ere zij God in den hoge,
en vrede op aarde
voor mensen van goede wil.
Wij loven u, wij prijzen u,
wij aanbidden u, wij verheerlijken u.

3. Aria (B)

Gratias agimus tibi
propter magnam gloriam tuam.
Domine Deus, Rex coelestis,
Deus Pater omnipotens,
Domine Fili unigenite Jesu Christe.

Wij zeggen u dank
voor uw grote heerlijkheid.
Heer God, hemelse Koning,
God, almachtige Vader.
Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus.

4. Aria (S, A)

Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.
Qui tollis peccata mundi,
miserere nobis,
Qui tollis peccata mundi,
miserere nobis,
suscipe deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris,
miserere nobis.

Heer God, Lam van God, Zoon van de Vader.
U die de zonden der wereld draagt,
ontferm u over ons.
U die de zonden der wereld draagt,
ontferm u over ons,
aanvaard onze smeekbede.
U die zit aan de rechterhand van de Vader,
ontferm u over ons.

5. Aria (T)

Quoniam tu solus sanctus,
tu solus Dominus,
tu solus altissimus Jesu Christe.

Want u alleen bent heilig,
u alleen bent de Heer,
u alleen bent de hoogste, Jezus Christus.

6. Koor

Cum Sancto Spiritu
in gloria Dei Patris, amen.

Met de Heilige Geest
in de glorie van God de Vader, amen.

J.S. Bach – Auf, schmetternde Töne (BWV 207a)

1. Marche

2. Koor

Auf, schmetternde Töne
der muntern Trompeten,
ihr donnernden Pauken, erhebet den Knall!
Reizende Saiten, ergötzet das Ohr,
suchet auf Flöten das Schönste zu finden,
erfüllet mit lieblichem Schall
unsre so süße als grünende Linden
und unser frohes Musenchor!

Kom, schallende klanken
van de vrolijke trompetten,
bonkende pauken, laat je geknal horen!
Bekoorlijke snaren, amuseer het oor,
probeer op fluiten het mooiste te vinden,
vervul met lieflijk geluid
onze zoete, groenende linden (=Leipzig)
en ons vrolijke muzenchoor!

3. Recitatief (T)

Die stille Pleiße spielt
mit ihren kleinen Wellen.
Das grüne Ufer fühlt
itzt gleichsam neue Kräfte
und doppelt innre rege Säfte.
Es prangt mit weichem Moos und Klee;
dort blühet manche schöne Blume,
hier hebt zur Flora großem Ruhme
sich eine Pflanze in die Höh
und will den Wachstum zeigen.
Der Pallas holder Hain
sucht sich in Schmuck und Schimmer zu erneun.
Die Castalinnen singen Lieder,
die Nymphen gehen hin und wieder
und wollen hier und dort bei unsern Linden,
und was? den angenehmen Ort
ihres schönsten Gegenstandes finden.
Denn dieser Tag bringt allen Lust;
doch in der Sachsen Brust
geht diese Lust am allerstärksten fort.

De stille Pleisse speelt
met zijn kleine golfjes.
De groene oever voelt
nu als het ware nieuwe krachten
en dubbel levendige sappen.
hij pronkt met zacht mos en klaver;
daarginds bloeit menige fraaie bloem,
hier richt zich tot grote roem van Flora
een plant op
die zijn groei wil tonen.
Het lieflijke bos van Pallas
probeert zichzelf in tooi en glans te vernieuwen.
De Castalinnen zingen liederen,
de nimfen lopen heen en weer
en willen hier en daar bij onze linden,
willen wat? de aangename plaats
van hun mooiste voorwerp vinden.
Want deze dag brengt iedereen plezier;
maar in de borst van de Saksen
is dat plezier het grootst.

4. Aria (T)

Augustus' Namenstages Schimmer
erklärt der Sachsen Angesicht.
Gott schützt die frommen Sachsen immer,
denn unsers Landesvaters Zimmer
prangt heut in neuen Glückes Strahlen,
die soll itzt unsre Ehrfurcht malen
bei dem erwünschten Namenslicht.

De glans van Augustus' naamdag
verlicht het gelaat van de Saksen.
God beschermt de vrome Saksen altijd,
want de kamer van onze landsvader
straalt vandaag in een nieuw geluk
dat nu onze eerbied schildert
bij het gewenste licht van zijn naam.

5. Recitatief (S, B)

(S) Augustus' Wohl
ist der treuen Sachsen Wohlergehn;
(B) Augustus' Arm beschützt
der Sachsen grüne Weiden,
(S) die Elbe nützt
dem Kaufmann mit so vielen Freuden;
(B) des Hofes Pracht und Flor
stellt uns Augustus' Glücke vor;
(S) die Untertanen sehn
an jedem Ort ihr Wohlergehn;
(B) des Mavors heller Stahl
muss alle Feinde schrecken,
um uns vor allem Unglück zu bedecken.
(S) Drum freut sich heute der Merkur
mit seinen weisen Söhnen
und findet bei diesen Freudentönen
der ersten güldnen Zeiten Spur.
(B) Augustus mehrt das Reich.
(S) Irenens Lorbeer wird nie bleich;
(S, B) Die Linden wollen schöner grünen,
um uns mit ihrem Flor
bei diesem hohen Namenstag zu dienen.

6. Aria / Duet (S, B)

(B) Mich kann die süße Ruhe laben,
(S) Ich kann hier mein Vergnügen haben,
(S, B) wir beide stehn hier höchst beglückt.
(B) Denn unsre fette Saaten lachen
und können viel Vergnügen machen,
weil sie kein Feind und Wetter drückt.
(S) Wo solche holde Stunden kommen,
da hat das Glücke zugenommen,
das uns der heitre Himmel schickt.

7a. Ritornello

8. Recitatief (A)

Augustus schützt die frohen Felder,
Augustus liebt die grünen Wälder,
wenn sein erhabner Mut
im Jagen niemals eher ruht,
bis er ein schönes Tier gefället.
Der Landmann sieht mit Lust
auf seinem Acker schöne Garben.
Ihm ist stets wohl bewusst,
wie keiner darf in Sachsen darben,
wer sich nur in sein Glücke findet
und seine Kräfte recht ergründet.

(S) Het welzijn van Augustus
is de voorspoed van de trouwe Saksen;
(B) de arm van Augustus beschermt
de groene weiden van de Saksen,
(S) De Elbe is nuttig
voor de koopman, met veel vreugde;
(B) De pracht en de bloei van het hof
toont ons het geluk van Augustus;
(S) de onderdanen zien
overal hun voorspoed;
(B) het blinkende staal van Mars
moet alle vijanden afschrikken
om ons tegen alle ongeluk te beschermen.
(S) Daarom is Mercurius vandaag blij
met zijn wijze zonen
en vindt hij bij deze vreugdeklanken
het spoor van de eerste gouden tijden.
(B) Augustus vergroot het rijk.
(S) De lauwerkrans van Irene [vrede] verbleekt nooit;
(S, B) De linden zullen fraaier groenen
om ons met hun bloei
bij deze verheven naamdag te dienen.

(B) Mij kan de zoete rust laven
(S) Hier kan ik genieten,
(S, B) Wij tweeën staan hier zeer verheugd.
(B) Want onze rijke zaden lachen
en kunnen ons veel plezier doen,
omdat vijanden en slecht weer ze niet verdrukken.
(S) Bij zulke lieflijke uren
is het geluk toegenomen
dat de heldere hemel ons stuurt.

Augustus beschermt de verheugde velden,
Augustus heeft de groene bossen lief,
en zijn verheven moed
houdt pas op met jagen
wanneer er een mooi dier is geschoten.
De boer kijkt met genoegen
naar de fraaie schoven op zijn akker,
hij beseft voortdurend
dat niemand in Saksen gebrek mag lijden
als hij maar in Augustus' geluk verblijft
en zich bewust is van diens kracht.

9. Aria (A)

Preisest, späte Folgezeiten,
nebst dem gütigen Geschick
des Augustus großes Glück.
Denn in des Monarchen Taten
könnt ihr Sachsens Wohl erraten;
man kann aus dem Schimmer lesen,
wer Augustus sei gewesen.

10. Recitatief (S, A, T, B)

(T) Ihr Fröhlichen, herbei!
Erblickt, ihr Sachsen und ihr große Staaten,
aus Augustus' holden Taten,
was Weisheit und auch Stärke sei.
Sein allzeit starker Arm stützt teils Sarmatien,
teils auch der Sachsen Wohlergehn.
Wir sehen als getreue Untertanen
durch Weisheit die vor uns erlangte Friedensfahne.
Wie sehr er uns geliebt,
wie mächtig er die Sachsen stets geschütztet,
zeigt dessen Säbels Stahl,
der vor uns Sachsen blitzet.
Wir können unsern Landesvater
als einen Held en Siegesrater
in dem großmächtigsten August
mit heißer Ehrfurcht itzt verehren
und unsre Wünsche mehren.
(B) Ja, ja, ihr starken Helden,
seht der Sachsen unerschöpfte Kräfte
Und ihren hohen Schutzgott an
und Sachsens Rautensäfte!
Itzt soll der Saiten Ton
die frohe Lust ausdrücken,
denn des Augustus fester Thron
muss uns allzeit beglücken.

(S) Augustus gibt uns steten Schatten,
der aller Sachsen und Sarmaten Glück erhält,
der stete Augenmerk der Welt,
den alle Augen hatten.

(A) O heitres, hohes Namenslicht!
O Name, der die Freude mehrt!
O allerwünschtes Angedenken,
wie stärkst du unsre Pflicht!
Ihr frohe Wünsche und ihr starke Freuden, steigt!
Die Pleiße sucht durch ihr Bezeigen
die Linden in so jungen Zweigen
der schönen Stunden Lust und Wohl zu krön'n
und zu erhöh'n.

Prijs, latere generaties,
behalve het gunstige lot
ook het grote geluk van Augustus.
Want in de daden van de monarch
kunnen jullie het welzijn van Saksen zien;
uit de glans is te lezen
wie Augustus is geweest.

(T) Kom, vrolijke mensen!
Lees, Saksen en grote staten,
aan de lieflijke daden van Augustus af
wat wijsheid is en kracht.
Zijn altijd sterke arm beschermt Sarmatia
en het welzijn van de Saksen.
Wij zien als trouwe onderdanen
door wijsheid de voor ons verkregen vredesvlag.
Hoezeer hij ons heeft liefgehad,
hoe krachtig hij de Saksen altijd heeft beschermd,
toont het staal van zijn sabel,
die voor ons Saksen blinkt.
Wij kunnen onze landsvader
als een held en advocaat van de overwinning
in de machtige Augustus
met vurige eerbied nu vereren
en onze wensen vermeerderen.
(B) Ja, ja, sterke helden, aanschouw
de onuitputtelijke kracht van de Saksen
en hun hoge beschermheer
en de Saksische wijnruitsappen!
Nu moet de klank van de snaren
de vreugde uitdrukken,
want de stevige troon van Augustus
moet ons altijd verheugen.

(S) Augustus geeft ons blijvende schaduw
die geluk bevat voor alle Saksen en Sarmaten,
waar de hele wereld altijd
met aandacht naar keek.

(A) O vrolijk, verheven licht van de naam!
O naam, die de vreugde vergroot!
O zeer gewenste herinnering,
hoezeer versterk je onze plicht!
Verheugde wensen en sterke vreugden, klim op!
De Pleiße doet zijn best
de jonge takken van de linden
met het plezier en het welzijn van de mooie uren
te kronen en te verhogen.

11. Koor

August lebe, lebe, König!
O Augustus, unser Schutz,
sei der starren Feinde Trutz,
lebe lange deinem Land,
Gott schütz' deinen Geist und Hand,
so muss durch Augustus' Leben
unsers Sachsens Wohl bestehn,
so darf sich kein Feind erheben
wider unser Wohlergehn.

Leve Augustus, leef, koning!
O Augustus, onze bescherming,
weersta de starre vijanden,
leef lang voor uw land,
moge God uw geest en hand beschermen,
dan moet het leven van Augustus
heilzaam voor ons land Saksen zijn,
dan mag er geen vijand opstaan
tegen ons welzijn.

Libretto – onbekend | Vertaling – Ria van Hengel

Ton Koopman gastdirigent

Ton Koopman werd geboren in Zwolle en studeerde orgel, klavecimbel en muziekwetenschap in Amsterdam. Vanwege zijn opmerkelijke speelvaardigheid op orgel en klavecimbel ontving hij tweemaal de Prix d'Excellence.

Vanuit zijn fascinatie voor historische instrumenten en een filologische benadering van oude muziekhandschriften concentreerde Koopman zich tijdens zijn studies op barokmuziek - met speciale aandacht voor J.S. Bach - en werd een leidende persoonlijkheid binnen de oude-muziek-beweging.

In 1979 richtte Ton Koopman het Amsterdam Baroque Orchestra op, waaraan in 1992 het Amsterdam Baroque Choir werd toegevoegd. Het ensemble trad onder meer op in Het Concertgebouw, en verder in de grote concertzalen van o.a. Wenen, Parijs, New York en Tokio. Ton Koopman is ook een veelgevraagd klavecijnist, organist en gastdirigent.

Ton Koopman publiceert regelmatig. Hij verzorgde nieuwe uitgaven van o.a. de orgelconcerten van Georg Friedrich Händel, van Händels *Messiah* en Buxtehudes *Das Jüngste Gericht*. Hij is sinds 2019 president van het Bach Archiv in Leipzig. Koopman heeft ruim 25 jaar lesgegeven aan het koninklijk conservatorium in Den Haag, is emeritus professor aan de Universiteit Leiden en erelid van de Royal Academy of Music in Londen.

In de podcast *Hollandse Helden* van NPO-Klassiek wordt Ton Koopman geïnterviewd over zijn jeugd, zijn studie bij Gustav Leonhardt, zijn manier van dirigeren en passie voor Bach.

nporadio4.nl/podcasts

Foto: Foppe Schut

Joanna Huszcza

viool / aanvoerder

Violiste Joanna Huszcza is een gepassioneerde kamermusicus, concertmeester en solist. Ze is afkomstig uit Warschau en woont in Brussel. Ze voltooide haar masterdiploma aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag in Nederland bij Enrico Gatti. Gedurende haar studie en professionele carrière heeft ze samengewerkt met inspirerende musici en pioniers in de wereld van de oude muziek en de historische uitvoeringspraktijk zoals Philippe Herreweghe, Ton Koopman, Marcel Ponselee, Marco Beasley, Enrico Gatti, Philippe Pierlot en Skip Sempé. Ook toerde ze uitgebreid met onder meer Collegium Vocale Gent, het Ricercar Consort, De Nederlandse Bachvereniging en Ensemble Aurora.

Ze heeft een bijzondere belangstelling ontwikkeld voor het vocale aspect van het vioolspel. Ook met andere instrumenten van de vioolfamilie, zoals altviool, violino piccolo en viola d'amore, treedt ze graag op. Kort na haar afstuderen ging Joanna lesgeven aan de afdeling Oude Muziek van de Muziekacademie in Łódź, Polen. Later werd ze benoemd tot assistent van de vioolklas van Mira Glodeanu aan het Conservatoire Royal de Bruxelles, waar ze sinds 2015 regelmatig lesgeeft. Tegelijkertijd coacht ze op talrijke masterclasses in Europa, Azië en Zuid-Amerika.

Ze werd regelmatig uitgenodigd om orkesten te leiden zoals Il Gardellino, Les Agremens, Les Muffatti, Toujours Mozart Festival Orchestra, Cappella Cracoviensis, Köllner Academie, het Luthers Bach Ensemble en Geneva Camerata. Hoe toegewijd Joanna ook is aan de historische uitvoeringspraktijk, ze laat zich ook vaak inspireren door collega's uit andere disciplines zoals jazz, hedendaagse muziek, wereldmuziek en moderne dans. Haar viool werd in 1689 in Amsterdam gemaakt door Hendrick Jacobs, Philippe Poissonniez restaureerde het instrument.

Sara Jäggi sopraan

De Zwitserse Sopraan Sara Jäggi begon haar muzikale opleiding aan het Konservatorium für Musik und Theater Bern met een pianostudie bij Tomasz Herbut.

Aansluitend studeerde zij zang aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag bij Rita Dams en Maria Acda. Daar ontdekte Sara haar passie voor de Duitse en Italiaanse barokmuziek en specialiseerde zich daarin tijdens haar masters bij Jill Feldman, Michael Chance en Peter Kooij. Ze kreeg ook les van de Nederlandse stemcoach Ronald Klekamp.

Haar professionele activiteiten zijn gevarieerd. Zij treedt op als solist bij kamermuziek, oratoria en opera. Regelmatig wordt Sara uitgenodigd door ensembles zoals het Collegium Vocale Gent (o.l.v. Philippe Herreweghe) en het Berner Kammerchor (o.l.v. Jörg Ritter). Veelvuldig is zij te horen op Europese festivals zoals Festival Oude Muziek Utrecht, Musikfest Bremen en Festival van Vlaanderen Brugge.

Verder is Sara medeoprichter van het gerenommeerde ensemble Vox Luminis. De opname van de *Musikalische Exequien* van Heinrich Schütz werd bekroond met diverse prestigieuze prijzen waaronder de International Classical Music Award.

David van Laar altus

Countertenor David van Laar zong als solist bij ensembles als Vox Luminis, het Radio Filharmonisch Orkest, Phion, Barockorchester Le Chardon, Eik en Linde, Barokopera Amsterdam en The Northern Consort.

Hij was altsolist bij het live uitgezonden NPO Klassiek Kerstconcert onder leiding van Klaas Stok, met het Radio Filharmonisch Orkest en Consensus Vocalis. Ook soleerde hij met Barokopera Amsterdam in Frankrijk in *Purcell Gala; William and Mary*. Een live-registratie van een concert met Vox Luminis werd uitgezonden op tv-zender France 3, waar hij soleerde in *Dixit Dominus* van Händel.

Na een bachelor orgel studeerde David zang bij Hanneke de Wit aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen (bachelor en master, beide cum Laude) en aan het Conservatorium van Amsterdam bij Xenia Meijer (master). Tegenwoordig wordt hij gecoacht door Margreet Honig.

David is als zang- en ensembledocent verbonden aan het Prins Claus Conservatorium te Groningen en geeft les aan de solisten van de Roden Girl Choristers.

www.davidvanlaar.nl

Raphael Höhn

tenor

Raphael begon als jongen bij de Zürcher Sängerknaben, daar zong hij o.a. in Mozarts *Zauberflöte*. Scot Weir was zijn zangdocent aan de Zürcher Hochschule der Künste. In Den Haag vervolgde hij zijn studie met een master Oude Muziek bij o.a. Rita Dams, Peter Kooij en Michael Chance. Daarna volgden masterclasses bij Andreas Scholl en Gerd Türk.

Als solist zingt hij overal in Europa, o.a. bij het RIAS Kamerkoor, de Nederlandse Bachvereniging en de Bachstiftung St. Gallen. Zijn repertoire is breed (van renaissance tot hedendaagse muziek), maar hij legt zich in het bijzonder toe op de interpretatie van barokmuziek. Daarbij schenkt hij extra aandacht aan de retorische aspecten van de tekst.

Hij werkte samen met Ton Koopman, Jos van Veldhoven en eerder met Frans Brüggen en was te horen op het Lucerne Festival, de Händel Festspiele in Göttingen en het Bachfest Leipzig.

Raphael is als koorzanger verbonden aan Voces Suaves en Vox Luminis.

Drew Santini

bas

De Canadese bariton Drew Santini is veelzijdig: hij zingt opera, oratorium en kamermuziek en werkt mee aan een breed scala van muzikale projecten. Recente hoogtepunten zijn 8: *Metamorphosis* (een dansopera van Nicole Beutler Projects), Philip Glass' *The Fall of the House of Usher* met Opera2Day (waarin hij de rol van William vertolkte) en Grimbald in Purcells *King Arthur* met Vox Luminis.

Verder was hij te horen in Händels *Messiah* met Tafelmusik, Bachs *Matthäus-Passion* met het Concertgebouw Kamerorkest, Purcell *Odes* met het Freiburger Baroque Orchester, de *Johannes-Passion* met The English Concert onder Kristian Bezuidenhout en het *Weihnachts-Oratorium* met het Residentie Orkest. Drew werkt veel samen met de Nederlandse Bachvereniging, waar hij in meer dan 25 werken te horen is op 'All of Bach'.

Als jonge artiest trad hij op met Barbara Hannigan bij LAMP in Nova Scotia om William Waltons *Façade* uit te voeren. Drew heeft verschillende ensembles mede opgericht, waaronder het Damask Vocal Quartet. Dat nam in 2018 het album *O schöne Nacht* op, met muziek van Brahms en zijn tijdgenoten. Hij heeft ook albums opgenomen met Gli Angeli Genève, La Bande Montréal Baroque, BachPlus, en Oerkna! New Music Collective. Drew is afgestudeerd aan The Juilliard School en Manhattan School of Music en woont in Den Haag.

Tymen Jan Bronda

artistiek leider / instudering koor

Tymen Jan Bronda is organist, initiator, artistiek leider en dirigent van het door hem in 2006 opgerichte Luthers Bach Ensemble. Hij kreeg zijn eerste orgelles toen hij zeven jaar was. Na een aantal jaren les te hebben gehad van Piet Wiersma ging hij orgel studeren aan het conservatorium Groningen bij Johan Beeftink en Theo Jellema. Aan het conservatorium van Zwolle behaalde hij zijn diploma kerkmuziek. In 2009 werd zijn orgelstudie bij Reitze Smits, aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, voltooid met de titel Master of Music.

Tymen Jan werd in 2001 cantor-organist van de Lutherse Gemeente te Groningen en organiseerde in deze kerk de serie 'Orgel Anders' (crossover concerten in orgelland). Daarnaast speelt hij een belangrijke rol bij de Bachcantates die er ten gehore worden gebracht. Als docent Kerkmuziek is hij verbonden aan de opleiding Kerkmuziek Noord-Nederland van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Als dirigent is hij verder verbonden aan kamerkoor Tiraña uit Groningen.

In 2012 nam Tymen Jan het initiatief tot een actie voor reconstructie van het voormalige Schnitgerorgel (1699/1717) van de Lutherse kerk in Groningen. Het klinkende resultaat van deze succesvolle actie, het door Bernhardt Edskes gebouwde barokorgel, kon in 2017 in gebruik worden genomen. Zo herleeft in de Lutherse kerk in Groningen een historische praktijk waarin bij de uitvoering van Bach-cantates het orgel als continuo-instrument wordt ingezet. Het is een interessante ontwikkeling die in de barokke uitvoeringspraktijk internationaal de aandacht trekt.

Tijdens de coronaperiode is de cantatecyclus *Membra Jesu Nostri* opgenomen. Ook nam Tymen Jan in deze tijd een nieuwe cd op bij het nieuwe barokke continuo-orgel van Bernhardt Edskes, samen met Robert Kuizenga en Mike Fentross.

Robert Koolstra continuo orgel / klavecimbel

Robert Koolstra studeerde orgel en klavecimbel aan het Prins Claus Conservatorium en kreeg daarna een studiebeurs voor zijn postgraduate degree aan de Guildhall School of Music and Drama in Londen. Hij speelde continuo in diverse ensembles en maakte concertreizen naar Europa, Azië en Amerika.

Als solist is hij regelmatig te horen op orgel en klavecimbel. Hij verleende medewerking aan verschillende tv- en radio-opnames.

Als artistiek adviseur en continuospeler is hij verbonden aan het koor en barokorkest van het Luthers Bach Ensemble. Onlangs soleerde hij onder de leiding van Ton Koopman met het Luthers Bach Ensemble in het klavecimbelconcert F-dur van J.S. Bach.

In 2008-2009 was hij hoofdvakdocent en hoofd van de afdeling klassiek aan het conservatorium in Chennai (India) op uitnodiging van dubbele Oscarwinnaar A.R. Rahman. Daarna werkte hij als kamermusicus en docent in Montreal (Canada).

Hij organiseerde klavecimbelfestivals in Groningen waar hij de afgelopen jaren integraal alle Partita's, de Engelse Suites en het Wohltemperiertes Klavier van J.S. Bach uitvoerde. In het voorjaar van 2017 voerde het Luthers Bach Ensemble een nieuwe reconstructie uit van de Markus-Passion van Bach (1744), samengesteld door Robert Koolstra op basis van bestaande cantates van Bach en voorzien van nieuwe, door Koolstra geschreven recitatieven. Als organist is hij verbonden aan de Remonstrantse gemeente in Groningen.

Over het Luthers Bach Ensemble

Het Luthers Bach Ensemble werd in 2006 opgericht vanuit de wens meer Bachcantates ten gehore te brengen op basis van de authentieke uitvoeringspraktijk. Het LBE is het enige Oude Muziekensemble in Noord-Nederland met een orkest en twee koren: een kleinkoor en een projectkoor.

In de afgelopen jaren wist het LBE een kern van buitengewoon goede instrumentalisten aan te trekken. Het LBE stelt zich ten doel het publiek te betrekken bij de emotionele rijkdom en intense dramatiek van de barokmuziek, bijvoorbeeld door scenische uitvoeringen. Dat sluit aan bij de opvattingen uit de tijd van Bach dat muziek via de emotie inzicht verschaft in de essentiële aspecten van het leven.

Het LBE is letterlijk en figuurlijk gegrondvest in de Lutherse Kerk in Groningen. Het gebouw aan de Haddingestraat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk podium voor kleinere ensembles en kamermuziek. Daarnaast speelt het LBE op verschillende podia in Noord-Nederland, in de rest van Nederland en in Duitsland. De komst van het nieuwe Schnitgerorgel in 2017 is een belangrijke impuls voor muziekuitvoeringen in combinatie met dit orgel, een voor Nederland unieke combinatie.

Het LBE is een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Luthers Bach Ensemble

Solisten

Sara Jäggi	sopraan
David van Laar	altus
Raphael Höhn	tenor
Drew Santini	bas

Ensemble

Joanna Huszcza, aanvoerder / viool 1	Yongcheon Shin	hobo 1
Jacek Kurzydło	Hanna Lindeijer	hobo 2
Noyuri Hazama	Paul van der Linden	taille
Tomoe Badiarova	Bernat Gili Diaz	fagot
Luca Alfonso Rizzello	Pablo Sosa del Rosario	traverso 1
Francesco Bergamini	Roberto Bando	traverso 2
Ivan Saez Schwartz	Robert Koolstra	klavecimbel / orgel
Agnieszka Papierska	Bruno Fernandes	trompet 1
Nika Zlataric	Pedro Rosa	trompet 2
Ania Katynska	Caleb Wiebe	trompet 3
Silvia Jiménez Soriano	Rubén Castillo del Pozo	pauken

Kleinkoor

Sopranen

Eline Jongsma
Antje van der Tak
Sanne Brederoo
Joske van der Hoeven
Trix Hiemstra

Alten

Eleanor Hyde
Marieke Bouma
Suzanne de Vries
Lin de Jong
Dagmar Buist

Tenoren

Gerben Bos
Olivier Kemler
Joost Hurkmans
Gerard Boukes

Bassen

Henk Timmerman
Michiel de Vries
Luuk Dijkhuis

De solisten zingen mee in het koor

Taille – tenorhobo

Wie de lijst met musici bekijkt en het instrument dat zij bespelen, ziet tussen de hobo's en de fagot iets bijzonders: de taille. Naast de gewone hobo zijn er de Engelse hoorn en de oboe da caccia die meer in het altregister zitten. De taille is nog lager gestemd, vandaar de naam tenorhobo; het heeft een meer doordringend geluid.

Het woord 'taille' gebruiken wij nu vooral als benaming voor een lichaamsdeel. Minder bekend is dat het – naast een instrumentennaam - ook een oude vorm van inkomstenbelasting is, een historische lengtemaat én de tweede persing van champagnedruiven.

Komende uitvoeringen

Cantate Du wahrer Gott und Davids Sohn BWV 23

zondag 4 februari

10:00 Lutherse kerk Groningen

zondag 4 februari

19:00 Grote of Jacobijnerkerk Leeuwarden

uitvoerenden

Roden Girl Choristers & LBE o.l.v. Tymen Jan Bronda

Wende & Elka Hoogendijk (sopraan & alt) | Olivier Kemler (tenor) | Henk Timmerman (bas)

Matthäus-Passion (semi-scenisch)

donderdag 29 februari

19.30 Grote of Martinikerk Sneek

vrijdag 1 maart

19:30 Augustijnenkerk Dordrecht

zaterdag 2 maart

19:30 Koepelkerk Smilde

donderdag 7 maart

19:30 Nicolaïkerk Appingedam

vrijdag 8 maart

19:30 Grote kerk Harderwijk

zaterdag 9 maart

19:30 Martinikerk Groningen

zondag 10 maart

15:00 Martinikerk Doesburg

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (solisten, kleinkoor & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Roder Jongenskoor | Marc Pantus (regie) | Drew Santini (Christus) | Nils Giebelhausen (Evangelist)

Kristen Witmer & Marina Torra Cabau (sopraan) | David van Laar (altus)

Twan van der Wolde (tenor) | Joris van Baar (bas)

Stabat Mater Pergolesi

zondag 24 maart

10:00 Lutherse kerk Groningen (cantatedienst)

zondag 24 maart

16:00 Engelse kerk Amsterdam

zaterdag 30 maart

20:00 Akerk Groningen

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Judith Pranger (sopraan) | Robert Kuizenga (countertenor)

Famous Cantatas

zaterdag 13 april

20:00 Nicolaïkerk Appingedam

zondag 14 april

10:00 Lutherse Kerk Groningen (cantatedienst)

zondag 14 april

15:00 Akerk Groningen

programma

cantates van J.S. Bach

Aus der tiefen rufe ich, Herr, zu dir BWV 131

Herz und Mund und Tat und Leben BWV 147

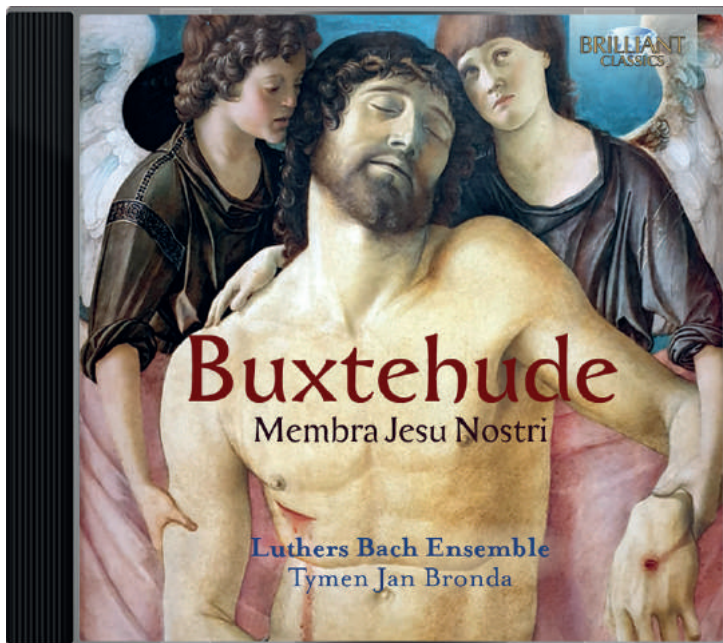
Höchsterwünschtes Freudenfest BWV 194

uitvoerenden

Lutherse Bach Academie (solisten, projectkoor & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Cressida Sharp (sopraan) | David van Laar (altus) | William Knight (tenor) | Drew Santini (bas)

Membra Jesu Nostri

Bestel nu Buxtehudes mooiste Passiemuziek!

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 12,50 (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Of beluister eerst een voorproefje op ons Youtubekanaal

Membra Jesu Nostri - Buxtehude bekendste vocale meesterwerk - werd voor het eerst uitgevoerd in Lübeck in 1680. De volledige titel van het stuk is 'Membra Jesu Nostri Patientis Sanctissima', letterlijk vertaald 'De allerheiligste ledematen van onze Heer Jezus in zijn lijden'. Het stuk bestaat uit zeven cantates die gaan over verschillende delen van het lichaam van de lijdende en stervende Christus aan het kruis: voeten, knieën, handen, zij, borst, hart en hoofd. Deze delen zijn mogelijk uitgekozen omdat er in de Middeleeuwen verschillende tradities waren ontstaan van het aanbidden van delen van Christus' lichaam die verwond waren, variërend van vijf tot zeven wonden. Hart en borst van de stervende Christus zijn volgens de overlevering niet direct verwond (of het moest zijn door geseling, dat als aparte verwonding wordt gezien in sommige tradities), maar wel in overdrachtelijke zin, en hebben bovendien een grote symbolische betekenis in de verschillende tradities van aanbedding van Christus.

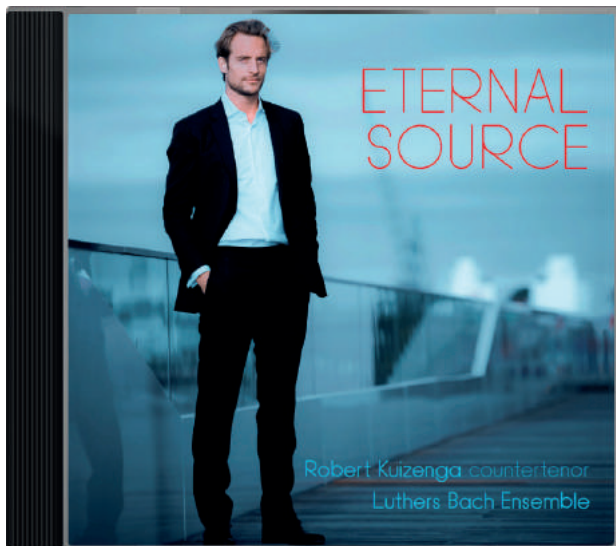
Eternal Source

DAGBLAD VAN
NOORDEN HET

Luthers Bach Ensemble, Robert
Kuizenga: Eternal source
LBE2021

★★★★☆

Het Luthers Bach Ensemble uit Groningen heeft een cd gemaakt waarop zanger Robert Kuizenga de hoofdrol vervult. De countertenor noemt het album in het tekstboekje 'een ode aan mijn jongenskoortijd met Bouwe Dijkstra'. Hij is namelijk muzikaal opgegroeid in het Roder Jongenskoor. *Eternal source* bevat een gevarieerde en kleurrijke verzameling barokmuziek (Handel, Purcell, Bach, Byrd, Telemann, Vivaldi), met fraaie bijdragen van drie LBE-musici: Bruno Fernandes (trompet), Mike Fentross (luit) en artistiek leider Tymen Jan Bronda (spinet en orgel). Het is toch vooral Kuizenga's prachtige stem die de aandacht trekt. Mannelijke altten willen nog wel eens hard en scherp klinken, maar bij Kuizenga tref je louter soepele zachtheid aan: een zekere breekbaarheid, die de schijn van imperfectie suggereert. Juist de kwetsbaarheid vormt Kuizenga's grote kracht waarmee hij je recht in de ziel treft. Geweldige zanger, prachtig album.

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl

Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het albums tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Drie solocantates van Bach

JOB VAN SCHAIK

'De muziek van Bach past David Greco als een handschoen. Zijn stem, warm en diep, is ideaal voor de Christuspartijen in Bachs passies. Die diepte komt hier met name tot uiting in de aria 'Schlummert ein, ihr matten Augen' uit cantate BWV 82, en wordt nog versterkt door het Schnitgerorgel. Dat heeft hier dan wel niet echt een solopartij maar het voegt als continuo-instrument een belangrijke kleur toe aan het klein bezette ensemble.'
(Marcel Bijlo in *Klassieke Zaken*)

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

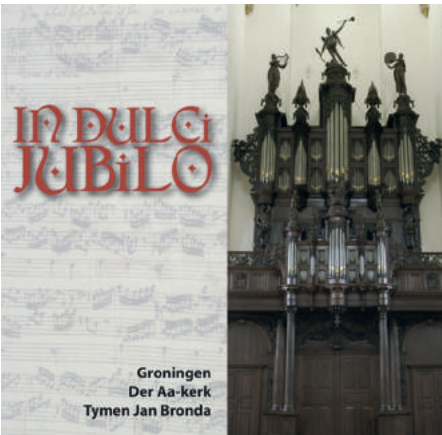
Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Magnificat, Luthers Bach Ensemble

Op deze cd staan van Johann Sebastian Bach het Magnificat D-Dur BWV243 (met Laudens) en het Concerto d-Moll BWV1059R en de altsolocantate Gott soll allein mein Herze haben BWV169. Solisten op deze cd zijn Stefanie True (sopraan); Robert Kuizenga (altus); Richard Resch (tenor) en Michiel Meijer (bas). Een en ander wordt gecombineerd door het kleinkoor en barokorkest van het LBE.

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

In Dulci Júbilo, Tymen Jan Bronda

Deze cd verscheen in 2013. Tymen Jan Bronda speelde op het Schnitgerorgel van de Der Aa-kerk in Groningen. Het programma bevat werken uit de vroeg- en laatbarok die op het lijf van het instrument zijn geschreven.

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Renaissance

De in 2017 opgenomen cd van Tymen Jan Bronda op het nieuwe Schnitgerorgel van de Lutherse Kerk Groningen.

Op deze orgel-cd, waarop het Schnitgerorgel in vele kleuren is te horen, werken van Frescobaldi (Toccata VI), Scheidemann (Motetkolorierungen), Weckmann, Böhm (Vater unser, Herr Jesu Christ dich zu uns wend), Buxtehude (Toccata in d), en natuurlijk de grote J.S. Bach (Toccata in F en diverse koraalbewerkingen).

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

STABAT MATER PERGOLESI

LUTHERS BACH ENSEMBLE

solisten & barokorkest o.l.v. Tymen Jan Bronda | Judith Pranger (sopraan) | Robert Kuizenga (countertenor)

GRONINGEN	ZO	24 mrt 10:00	cantatedienst	Lutherse kerk
AMSTERDAM	ZO	24 mrt 16:00		Engelse kerk
GRONINGEN	ZA	30 mrt 20:00		Akerk

kaarten aan de deur of via www.luthersbachensemble.nl

Du wahrer Gott und Davids Sohn

Cantate BWV 23

o.l.v. Tymen Jan Bronda

RODEN GIRL CHORISTERS & LUTHERS BACH ENSEMBLE

Gratis toegang, collecte bij de uitgang

GRONINGEN

ZO 4 febr 10:00

Lutherse Kerk

LEEWARDEN

ZO 4 febr 19:00

Grote kerk

LUTHERS
BACH
ENSEMBLE

RGC
Roden
Girl Choristers

Wij zoeken Vrienden en Gulle Gevers

Uw steun voor langere tijd is onmisbaar. Willen wij op langere termijn de bewezen kwaliteit behouden en daarnaast die prachtige programma's kunnen uitvoeren, dan kunnen wij dat niet alleen. Is dit wat voor u? Stuur dan een email naar **secretaris.lbe@gmail.com** en wij handelen graag de zakelijke kant voor u af.

U bent al **Vriend** van het LBE vanaf €50 per jaar; u krijgt dan korting op twee kaarten per concert, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje. Daarnaast ontvangt u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Wordt u **Gulle Gever**? Dat kan vanaf €250,00 per jaar voor een periode van minimaal 5 jaar. U ontvangt 1e rang vrijkaarten (aantal is afhankelijk van uw jaarlijkse bijdrage), korting op kaarten, gereserveerde 1e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje.

Daarnaast ontvangt ook u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Jaarlijkse bijdrage	Vrijkaarten
€250	2 per jaar
€500	6 per jaar
€1000	2 per concertreeks

Een periodieke gift leidt tot een groter belastingvoordeel dan een eenmalige gift. Als u minimaal vijf jaar jaarlijks een periodieke gift geeft, is de niet-aftekbare drempel niet van toepassing en geldt zelfs geen maximum aan uw aftrekbare gift. (Deze gelden wel voor een eenmalige gift.)

U hebt een simpele overeenkomst nodig om beroep te kunnen doen op de belastingvoordelen van een periodieke gift.

WORD VRIEND VAN HET LBE EN SCAN DEZE QR CODE!

OF SCHRIJF U IN VOOR ONZE MAILINGLIST/NIEUWSBRIEF!

Colofon

Floormanagers: Titia Patberg (coördinatie), Annelies Berends, Geetje Hoorntje, Hester de Ruiters, Hilde Mollema, Ite Harm Meerveld, Janneke Luttje, Jikke Barwegen, Rika Bos, Roelie Karsijns.

Coördinatie kassa: Bernard van Reemst

Fotografie: Daria Vinogradova

Geluidsopnames: Jan Willem van Willigen

Teksten: Wilma Seijbel, website Nederlandse Bachvereniging /All of Bach en Eduard van Hengel

Vertalingen: Ria van Hengel

Redactie: Catrien de Boer

Ontwerp: Guus van Nunen - gemakpc.nl

Voor meer informatie en het laatste nieuws, kijk op onze website www.luthersbachensemble.nl

.....

Het LBE is te vinden op sociale media

Stichting LUTHERS BACH ENSEMBLE te Groningen
Postadres p/a Haddingestraat 19a 9711 KB GRONINGEN
e-mailadres info@luthersbachensemble.nl
IBAN NL70INGB0002878593 / BIC INGBNL2A
t.n.v. stichting Luthers Bach Ensemble Groningen
Kamer van Koophandel 02096248 ANBI nr. 65004

Wilt u zich aanmelden voor de LBE-mailinglist/Nieuwsbrief scan dan deze QR:

.....

Management

Artistic Director (artistiek leider)

Tymen Jan Bronda

info@luthersbachensemble.nl

+31 (0)6 27035682

Managing Director (zakelijk leider)

Janneke Olthuis

zakelijkleider@luthersbachensemble.nl

+31 (0)6-33842596

Producer: Titia Patberg

Fundraiser: Wilma Seijbel

Choir Manager LBE: Henk Timmerman

Choir Manager LBA: Annie-Evie Beukema

Inspicent: Ite-Harm Meerveld

Podium: Oege Mollema (coördinatie)

Bestuur

Leendert Klaassen (voorzitter)

Broer Miedema (penningmeester)

Jikke Barwegen (secretaris)

Titia Siekmans (algemeen bestuurslid)

Heiko Kuipers (algemeen bestuurslid)

Raad van toezicht

Jan Willem van Willigen

Karel Knoll

Jan Hendrik Kuiper

MATTHÄUS PASSION *(semi-scenisch)*

*'Bachs grote passie komt
dichterbij dan ooit'*

Trouw
★★★★★

LUTHERS BACH ENSEMBLE

solisten, kleinkoor & barokorkest o.l.v. Tymen Jan Bronda | Marc Pantus (regie) | Roder Jongenskoor

SNEEK	DO 29 feb 19:30	Grote of Martinikerk
DORDRECHT	VR 1 mrt 19:30	Augustijnenkerk
SMILDE	ZA 2 mrt 19:30	Koepelkerk
APPINGEDAM	DO 7 mrt 19:30	Nicolaïkerk
HARDERWIJK	VR 8 mrt 19:30	Grote kerk
GRONINGEN	ZA 9 mrt 19:30	Martinikerk
DOESBURG	ZO 10 mrt 15:00	Martinikerk

tickets: aan de deur of via www.luthersbachensemble.nl

